

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ – 4101-01-02/2013
P/13/110

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie
ul. Jacka Odrowąża 1, 71-420 Szczecin
T +48 91 831 39 00, F +48 91 831 39 66
lsz@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/13/110 – Zatrudnienie socjalne jako instrument działań na rzecz rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej oraz wzmocnienia aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Jednostka przeprowadzająca kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie¹.

Kontroler

Ewa Róg, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 85813 z dnia 15.02.2013 r.

[Dowód: akta kontroli str. 1 - 2]

Jednostka kontrolowana

Stowarzyszenie „Współlistnienie” w Resku, Centrum Integracji Społecznej „Od Nowa” w Łobzie, ul. Józefa Bema 27, 73-150 Łobez.

Kierownik jednostki kontrolowanej

Agnieszka Kardasz, Dyrektor Centrum Integracji Społecznej „Od Nowa”.

[Dowód: akta kontroli str. 6]

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie² ocenia realizację przez Centrum Integracji Społecznej „Od nowa” w Łobzie³, w latach 2011-2013 (do czasu zakończenia kontroli), zadań w zakresie zatrudnienia socjalnego, jako instrumentu działań na rzecz rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej oraz wzmocnienia aktywności osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Pozytywną ocenę uzasadniają:

Uzasadnienie oceny ogólnej

1. Odpowiednie przygotowanie organizacyjne, lokalowe i kadrowe Centrum zapewniające kompleksowe wykonanie zadań w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej.
2. Prawidłowa realizacja zadań w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz gospodarne wykorzystanie i rozliczenie środków publicznych, w tym środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Społecznego.
3. Skuteczne działania Centrum w celu przygotowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do samodzielnego świadczenia pracy.

¹ zwana dalej „NIK”

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

³ zwane dalej „Centrum” lub „CIS”

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

1. Przygotowanie organizacyjne CIS do realizacji zadań w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej.

1.1. Organ powołujący Centrum i kontrole jego działalności.

Uchwałą Nr 12/04 z dnia 19 października 2004 r. Walnego Zgromadzenia Członków Stowarzyszenia „Współlistnienie” z siedzibą w Resku, działającego na obszarze powiatu łobeskiego, utworzone zostało Centrum Integracji Społecznej „Od Nowa” w Łobzie („CIS” lub „Centrum”).

[Dowód: akta kontroli str. 9]

Celem działania Stowarzyszenia wg zapisów Statutu była „szeroko rozumiana pomoc i wsparcie dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz osób niepełnosprawnych, a także działalność humanitarna i charytatywna”.

[Dowód: akta kontroli str. 10 – 15]

W okresie objętym kontrolą, Centrum było kontrolowane przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie 2 razy w 2012 roku i 1 raz w roku 2013 w zakresie prawidłowości realizacji projektów finansowanych w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. W informacjach pokontrolnych nr 5651/2-3/MCh/12, nr 5651/2-11/RZ/12, zawarto zapisy, że :*”W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych oraz na podstawie zweryfikowanej próby dokumentów Zespół kontrolujący nie stwierdził uchybień oraz nieprawidłowości.”* W informacji pokontrolnej nr 5651/2-6/MPP/13 stwierdzono uchybienia dotyczące błędów pisarskich we wniosku o płatność, a dokonując oceny realizacji projektu zapisano: *„W wyniku kontroli (...) Zespół kontrolny ocenia, iż projekt kwalifikuje się do Kategorii nr 1 (wg zapisów w Zasadach kontroli w ramach PO Kapitał Ludzki 2007 – 2013), tj. projekt realizowany jest prawidłowo.”*

[Dowód: akta kontroli str. 98 – 119]

Utworzony przez Stowarzyszenie CIS, w latach 2011 – 2013 nie był kontrolowany przez organ założycielski. Jak wyjaśniła Dyrektor Centrum Pani Agnieszka Kardasz: *„Jedynym podmiotem kontrolującym Centrum był Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie, który kontrolował realizację projektów współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.”*

[Dowód: akta kontroli str. 44]

1.2. Status Centrum i okresy działalności

Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym⁴, Stowarzyszenie „Współlistnienie” w dniu 30 kwietnia 2005 r. wystąpiło z wnioskiem do Wojewody Zachodniopomorskiego o nadanie statusu utworzonemu CIS.

[Dowód: akta kontroli str. 16 - 20]

W dniu 15 lipca 2005 r., po uzyskaniu pozytywnej opinii Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego (postanowienie z dnia 4 lipca 2005 r.), pismem PS.4.KL.913/1/05 Wojewoda Zachodniopomorski wydał decyzję orzekającą o nadaniu statusu CIS „Od Nowa” z siedzibą w Łobzie, na okres od 1 sierpnia 2005 r. do 31 lipca 2008 r.

[Dowód: akta kontroli str.21 -22]

Decyzją z dnia 1.04.2008 r. Wojewoda zmienił okres na jaki nadany został status CIS określając go na czas od 1 sierpnia 2005 r. do 31 lipca 2010 r.

[Dowód: akta kontroli str.23 - 24]

⁴ Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zm.

Pismem z 2.06.2010 r. Stowarzyszenie „Wspólhistnienie” zwróciło się do Wojewody o przedłużenie statusu CIS na okres kolejnych 5 lat, który decyzją z 18 czerwca 2010 r. przedłużył status CIS do 31 lipca 2015 r.

[Dowód: akta kontroli str. 25 – 28]

1.3. Forma prowadzenia Centrum i legalność utworzenia

Stosownie do postanowień regulaminu organizacyjnego CIS z dnia 1.01.2010 r. zmienionego zarządzeniem dyrektora CIS nr 7/B/2012 z dnia 1.06.2012 r., Centrum wykonuje zadania wynikające z ustawy z 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 12 października 1993 r. w sprawie zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego dorosłych⁵.

CIS posiadało wyodrębniony rachunek bankowy, a podstawą gospodarki finansowej był roczny plan finansowy. Działalność CIS była finansowana z:

- dotacji pochodzących z dochodów własnych gmin (Łobez, Węgorzyno, Radowo Małe, Resko, Dobra),
- innych dochodów własnych gmin,
- dochodów uzyskiwanych z działalności wytwórczej, usługowej i handlowej prowadzonej przez CIS,
- środków Unii Europejskiej,
- środków Funduszu Pracy,
- zasobów Stowarzyszenia „Wspólhistnienie”, pochodzących ze zbiorów i darowizn.

[Dowód: akta kontroli str. 29 – 41]

1.4. Baza lokalowa i wyposażenie

Siedziba CIS znajdowała się w budynku przy ul. Bema 27 w Łobzie będącym własnością Starostwa Powiatowego w Łobzie i w użytkowaniu Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). CIS korzystało z pomieszczeń przy ul. Bema 27 na podstawie umowy użyczenia zawartej z PCPR 23.10.2012 r. na okres od 1.11.2012 r. do 31.12.2012 r. oraz umowy użyczenia zawartej 8.01.2013 r. na okres od 1.01.2013 r. do 30.04.2013 r. W dyspozycji CIS znajdowały się:

- sala konferencyjna o powierzchni 46 m², w której odbywały się spotkania i szkolenia, wyposażoną w system nagłośnieniowy, telewizor, projektor, stoły i krzesła,
- pomieszczenie socjalne wyposażone w meble kuchenne, zlewozmywak, kuchenkę mikrofalową oraz kuchnię gazową z piekarnikiem, lodówkę, szafy, stół i krzesła,
- pomieszczenie pracownika socjalnego, dwa pomieszczenia administracji, pokój dyrektora,
- pomieszczenie magazynowe oraz budynek gospodarczy.

Zajęcia z uczestnikami CIS odbywały się również w pomieszczeniach nieodpłatnie użyczonych przez gminy, tj.:

- gminę Dobra – obiekt przy ul. Słowackiego 1a w miejscowości Dobra, gdzie zlokalizowano grupę krawiecką, grupę remontowo- budowlaną oraz grupę pielęgnacji i konserwacji terenów zielonych; użytkowana powierzchnia 131,9 m².
- gminę Resko – obiekt przy ul. 1-go Maja 6, gdzie zlokalizowano grupę remontowo – budowlaną, grupę konserwacji i pielęgnacji terenów zielonych oraz grupę rękodzieła artystycznego; użytkowana powierzchnia 86,2 m². Grupa gastronomiczna korzysta na mocy porozumienia z pomieszczeń (kuchnia, stołówka) Domu Pomocy Społecznej w Resku.

⁵ Dz. U. z 1993 r. Nr 103, poz.472

- gminę Radowo Małe – obiekt zlokalizowany pod adresem Radowo Małe 21, gdzie pomieszczenia wygospodarowano dla grupy remontowo-budowlanej oraz grupy pielęgnacji terenów zielonych.
- gmina Węgorzyno – obiekt przy ul. Szkolnej, gdzie zlokalizowano grupę porządkowo-remontowo-budowlaną oraz grupę opiekunek (opieka dla osób niedołączonych, chorych, niepełnosprawnych).

Ogłędziny wykazały, że użytkowane przez CIS pomieszczenia w Łobzie, Dobrej, Resku, Radowie Małym i Węgorzynie oraz ich wyposażenie pozwalały na prowadzenie różnorodnych zajęć z uczestnikami. Ponadto lokalizacja pomieszczeń na terenie bądź w pobliżu miejsca zamieszkania uczestników CIS, ograniczała do minimum konieczność dojazdów, obniżała koszty działalności, a także przyczyniała się do efektywnego wykorzystania czasu zajęć.

[Dowód: akta kontroli str. 50 – 58]

Uchwałą Nr 2/09/2012 z dnia 24.09.2012 r. Zarządu Stowarzyszenia „Współlistnienie”, Centrum przekazano w nieodpłatne użytkowanie budynek stanowiący własność Stowarzyszenia, położony w Łobzie przy ul. Drawskiej 6, gdzie po przeprowadzeniu prac adaptacyjnych (zakończenie prac adaptacyjnych planowane jest na lipiec 2013 r.) przeniesiona zostanie siedziba CIS, a poza częścią administracyjną, wygospodarowane zostaną pomieszczenia m.in. dla grup: rękodzielniczej, gastronomicznej i budowlanej.

[Dowód: akta kontroli str. 59 – 71]

1.5. Zgodność zapisów regulaminu z danymi we wnioskach o nadanie statusu

We wniosku skierowanym do Wojewody Zachodniopomorskiego o nadanie statusu, wyszczególniono grupy osób, które mogą być uczestnikami Centrum, w tym: osoby bezdomne, osoby uzależnione (od alkoholu, od narkotyków i innych środków odurzających, po zakończeniu programu psychoterapii), osoby chore psychicznie (w rozumieniu przepisów o ochronie zdrowia psychicznego), osoby długotrwale bezrobotne (pozostające bez pracy przez okres co najmniej 36 miesięcy), osoby zwalniane z zakładów karnych. Dla ww. grup, przy początkowo zakładanej liczbie 43 osób, a docelowo 61 osób, określono następujący zakres prac realizowany przez CIS, w tym m.in.:

1. nauka nowych umiejętności pomocnych w pełnieniu nowych ról społecznych,
2. nabywanie nowych umiejętności zawodowych,
3. przyuczanie do nowego zawodu, przekwalifikowanie, podnoszenie kwalifikacji,
4. nauka racjonalnego gospodarowania posiadanymi zasobami finansowymi,
5. doradztwo i konsultacje psychologiczne, pedagogiczne i socjalne,
6. nauka pisanie pism urzędowych,
7. rozwiązywanie sytuacji trudnych i zaspakajanie potrzeb swoich i rodziny własnym staraniem,
8. nawiązywanie współpracy z pracodawcami z terenu powiatu.

Jako planowane efekty działania Centrum, we wniosku przyjęto utworzenie:

- 7 grup drogowo – remontowo – porządkowych, zajmujących się utrzymaniem porządku w obrębie dróg gminnych i powiatowych oraz wyrób drewna opałowego,
- grupy krawieckiej z zadaniem produkcji odzieży z dzianiny,
- grupy rękodzielniczej zajmującej się produkcją wyrobów z wikliny, gliny, drewna.

Porównanie zapisów zamieszczonych w złożonym wniosku z treścią „Regulaminu Organizacyjnego CIS” jak i z treścią „Regulaminu uczestnictwa w CIS” wprowadzonego Zarządzeniem nr 5/2012 Dyrektora CIS z 2.04.2012 r., wykazało pełną ich zbieżność. Efektem podjętych działań CIS w latach 2011 – 2012 było m.in.:

- utworzenie grup zajęciowych w specjalnościach: porządkowo – remontowo – budowlanej, krawieckiej, rękodzielniczej,
- objęcie uczestników zajęć badaniami lekarskimi, w tym okulistycznymi,
- objęcie uczestników ubezpieczeniem następstw nieszczęśliwych wypadków, wyposażenie w odzież ochronną,
- wypłata uczestnikom comiesięcznych świadczeń integracyjnych i pakietów żywnościowych,
- cotygodniowa reintegracja społeczna (1 dzień w tygodniu) – spotkania z psychologiem, prawnikiem innymi specjalistami, spotkania integracyjne, szkolenia np. bhp,
- reintegracja zawodowa – 4 dni w tygodniu – zajęcia w grupach uczestnictwa.

[Dowód: akta kontroli str. 18–20, 30-39, 72 -81,120 – 146]

1.6. Sposób i formy organizacji zajęć, wsparcia i terapii

Zajęcia w CIS prowadzono od poniedziałku do piątku, w tym reintegrację zawodową w grupach: rękodzielniczej, gastronomicznej, krawieckiej, remontowo-porządkowo-budowlanej oraz pielęgnacji i konserwacji terenów zielonych pod nadzorem instruktorów nauki zawodu od poniedziałku do czwartku w godzinach od 7 – 15, a reintegracja społeczna prowadzona była w tych samych godzinach w każdy piątek. W ramach reintegracji społecznej uczestnicy odbywali zajęcia z doradcami zawodowymi, doradcą rodzinnym, społecznym, pedagogiem, psychologiem, terapeutą oraz pracownikiem socjalnym.

[Dowód: akta kontroli str. 44 – 45]

Kadra prowadząca zajęcia z reintegracji społecznej na stałe współpracuje z CIS na podstawie zawieranych umów cywilnoprawnych. W roku 2011 zawarto 12 umów-zleceń, w 2012 r. -14, a w 2013 r.- 8, przeprowadzając w ramach zawartych umów m.in. zajęcia z psychologiem, terapeutą uzależnień, doradcą zawodowym, rodzinnym i społecznym oraz realizując szkolenia w zakresie bhp, technik autoprezentacji, komunikacji interpersonalnej oraz warsztaty edukacji finansowej. Centrum zatrudnia na etatach: koordynatora reintegracji społecznej (1 etat), kierownika instruktorów (1 etat) oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu odpowiednio w 2011 r. – 12 osób na 10,7 etatu, w 2012 r. – 14 osób na 11,7 etatu i w 2013 r. – 13 osób na 12,5 etatu.

[Dowód: akta kontroli str. 82 – 84]

Przeprowadzanie szkoleń zawodowych Centrum zlecało na zewnątrz, a instruktorzy prowadzący zajęcia byli pracownikami instytucji realizujących dane szkolenie zawodowe. W kolejnych latach na zewnątrz zlecono odpowiednio:

- w 2011 r. przeprowadzenie trzech szkoleń za łączną kwotę 11.446,77 zł,
- w 2013 r. przeprowadzenie (wg danych na 19.03.2013 r.) jednego szkolenia na kwotę 6.460,00 zł. W roku 2012 CIS nie zlecał przeprowadzania szkoleń podmiotom zewnętrznym.

[Dowód: akta kontroli str. 147 - 158]

1.7. Stan i struktura zatrudnienia

W latach 2011 – 2013 w CIS zatrudnionych było przeciętnie w skali roku odpowiednio 32,5 osób, 36,6 osoby i 30,2 osoby, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy oraz na umowach cywilnoprawnych. Pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy było 20 w 2011 r., 23 w 2012 r. i 22 wg stanu na 28.02. 2013 r., a w niepełnym wymiarze czasu pracy odpowiednio 6, 4 i 3 osoby. Na umowach cywilnoprawnych zatrudnionych było odpowiednio 15, 20 i 8 osób. Stan i struktura zatrudnienia na etatach wg stanu na 28.02.2013 r. przedstawiała się następująco:

- kierownictwo - 2 osoby (dyrektor i kierownik instruktorów),
- główny księgowy – 1 osoba
- pracownik socjalny – 1 osoba,
- instruktorzy praktycznej nauki zawodu – 13 osób,
- pracownicy biurowi – 3 osoby (obsługa finansowa, kancelaria, kadry),
- robotnik gospodarczy – 1 osoba,
- doradca zawodowy – 1 osoba,
- pracownicy młodociani – 3 osoby.

Analiza stanu zatrudnienia w CIS wykazała, że na jednego pracownika prowadzącego bezpośrednio zajęcia z uczestnikami nie przypadało więcej niż 5 uczestników, co było zgodne z wymogiem art.11 ust. 3 o zatrudnieniu socjalnym.

[Dowód: akta kontroli str. 84 -85]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia przygotowanie organizacyjne, lokalowe i kadrowe Centrum do realizacji zadań w zakresie reintegracji społecznej i zawodowej.

2. Ocena realizacji zadań określonych w ustawie o zatrudnieniu socjalnym w zakresie form aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wykorzystania na te zadania publicznych środków finansowych.

2.1. Rekrutacja uczestników do reintegracji społecznej i zawodowej

Opis stanu
faktycznego

Rekrutację do CIS prowadzono w sposób ciągły. W każdy dzień roboczy w godzinach od 7.00 do 15.00 można uzyskać osobiście lub telefonicznie informacje dotyczące procedury przyjęcia do Centrum oraz ilości wolnych miejsc. Osoby chętne do udziału w zajęciach prowadzonych przez CIS mogły pozostawić dane kontaktowe w biurze Centrum, a w przypadku zwolnienia się miejsca informowane były o tym fakcie i możliwości podjęcia reintegracji społecznej i zawodowej. Ilość uczestników CIS limitowana była wielkością dotacji jaką Centrum pozyskało od gmin powiatu łobeskiego. Na realizację zadań publicznych, umowy zawierane były ze wszystkimi gminami powiatu. Centrum przyjmowało wszystkie osoby spełniające kryteria określone w ustawie o zatrudnieniu socjalnym, posiadające skierowanie do CIS. Dodatkowo, w przypadku realizacji projektów współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej, CIS ogłaszał dodatkowy nabór uczestników chętnych do podjęcia reintegracji zawodowej i społecznej.

[Dowód: akta kontroli str. 45]

Zasady rekrutacji do Centrum określone zostały w § 2 „Regulaminu uczestnictwa w CIS” wprowadzonym Zarządzeniem Nr 5/2012 Dyrektora CIS z dnia 2.04.2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 73 – 80]

2.2. Monitoring i badanie sytuacji społecznej oraz lokalnego rynku pracy

Centrum prowadziło monitoring lokalnej sytuacji społecznej oraz lokalnego rynku pracy. Jak wyjaśniła dyrektor CIS „Monitoring prowadzony jest na bieżąco i dotyczy

przede wszystkim sytuacji na rynku pracy, bo to od tego zależy w dużej mierze sytuacja społeczna powiatu łobeskiego, który od lat zajmuje niechlubne wysokie pozycje w statystykach wskaźników bezrobocia. Dodatkowo korzystamy z analiz i opracowań udostępnianych przez inne podmioty jak m.in.:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Łobez na lata 2009 – 2016,
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Resko na lata 2008 – 2013,
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Radowo Małe na lata 2008 – 2013,
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dobra na lata 2008 – 2014,
- Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Węgorzyno na lata 2008 – 2013,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Łobeskim na lata 2012 – 2020,
- Statystyki, Analizy i Badania dotyczące sytuacji na lokalnym rynku pracy – strony Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie.”

[Dowód: akta kontroli str. 45 – 46]

2.3. Skierowania ośrodków pomocy społecznej i powiatowych urzędów pracy

Wnioski o skierowanie do Centrum wystawiane były przez ośrodki pomocy społecznej poszczególnych gmin powiatu łobeskiego. W latach 2011 – 2013 skierowania do CIS otrzymało odpowiednio 34, 78 i 21 uczestników.

Inne podmioty nie wystawiały skierowań do CIS osobom uprawnionym do udziału w reintegracji zawodowej i społecznej.

[Dowód: akta kontroli str. 86]

W okresie objętym kontrolą do CIS nie były przyjmowane osoby zamieszkałe na terenie gmin spoza powiatu łobeskiego. Dyrektor CIS wyjaśniła, że: „Centrum przyjmuje jedynie osoby z terenu powiatu łobeskiego, ponieważ ma podpisane umowy z gminami powiatu. Umowy określają ilość uczestników oraz zawierają zapis o tym, że wsparcie ma być kierowane do mieszkańców konkretnej gminy. Centrum nigdy nie przyjmowało uczestników spoza powiatu łobeskiego ze względu na brak źródeł finansowania dla takich osób.”

[Dowód: akta kontroli str. 46]

2.4. Zgodność realizowanych zadań z wnioskiem o nadanie statusu

W ramach reintegracji społecznej i zawodowej w okresie objętym kontrolą CIS realizował działania w zakresie:

- podnoszenia ogólnych kwalifikacji uczestników poprzez organizację kursów m.in.. obsługi komputera, prawa jazdy, minimum sanitarne – dobra praktyka higieniczna,
- szkoleń zawodowych i przekwalifikowywania,
- kierowania na praktyki i staże zawodowe,
- zajęć terapeutycznych, konsultacji specjalistycznych m.in. psychologicznych, prawnych.

W roku 2011 szkolenia zawodowe ukończyło 20 osób, kursy podnoszące kwalifikacje 27, a praktyki zawodowe i staże odbyło 14 osób. W roku 2012 ze szkoleń zawodowych skorzystało 11 osób, kursy podnoszące kwalifikacje ukończyło 46 osób, a udział w praktykach i stażach zawodowych wzięło 24 uczestników. W roku 2013 (do 15.04.) w szkoleniach zawodowych uczestniczyły 33 osoby, w kursach podnoszących kwalifikacje udział wzięło 65 uczestników, a praktyki zawodowe odbywało 5 uczestników. W ramach reintegracji społecznej, w zajęciach

terapeutycznych i konsultacjach specjalistycznych z zakresu psychologii uczestniczyło w 2011 r. łącznie 50 uczestników, w 2012 r. – 96, a w 2013 (do 15.04) 7 uczestników.

Realizowane w CIS działania były zbieżne z planowanymi, określonymi we wniosku z 2005 r. o nadanie Centrum statusu, wnioskiem o jego przedłużenie z 2010 r. oraz pismami o spełnieniu warunków określonych dla CIS, kierowanych do:

- Wydziału Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie – pismo z 15.05.2008 r. znak CIS.Gr.M.0715/40/08,
- Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie – pismo z 26.02.2013 r. znak CIS/0715/01/Gr M/13.

[Dowód: akta kontroli str.87 – 97]

2.5. Przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie lub podnoszenie kwalifikacji

CIS prowadził zajęcia w grupach; remontowo- porządkowo- budowlanej, pielęgnacji i konserwacji terenów zielonych, rękodzielniczej, gastronomicznej oraz od 2012 r. także w grupie opiekunek osób niepełnosprawnych. Jak wyjaśniła Dyrektor CIS: „Najwięcej osób zostało przyuczonych do zawodu robotnik gospodarczy – 77 osób (30 osób w 2011 r. i 47 w 2012 r.). Praca pod okiem instruktora nauki zawodu ma przede wszystkim nauczyć uczestników kultury pracy z uwzględnieniem specyfiki zawodu (obowiązkowości, rzetelności, punktualności, pracy w grupie i samodzielne wykonywanie zadań)”.

[Dowód: akta kontroli str. 160]

Centrum szkoliło uczestników głównie w zakresie tzw. minimum sanitarnego, obsługi wózków widłowych oraz obsługi kasy fiskalnej. Jak wyjaśniła Dyrektor CIS: „Nie są to szkolenia dla wszystkich uczestników, a jedynie dla tych, którzy wykazują predyspozycje oraz zaangażowanie. Robiono również szkolenia dla elektryków oraz „Opiekunka osoby starszej”. Szkolenia odpowiadają specyfice lokalnego rynku pracy. Oferty pracy, które głównie się pojawiają dotyczą tych właśnie obszarów. CIS przeszkalając np. z obsługi wózków widłowych otwiera drogę m.in. do Sweedwodu- największego zakładu pracy, w którym rekrutacja prowadzona jest w sposób ciągły bez pośrednictwa Urzędu Pracy.”

[Dowód: akta kontroli str. 160]

CIS, jak wyjaśniła Dyrektor Centrum: „oficjalnie nie występował do PUP o informacje dotyczące lokalnego rynku pracy, ponieważ są to informacje ogólnie dostępne. Znajdują się one na stronach Powiatowego Urzędu Pracy w Łobzie (www.pup.lobez.ibip.pl w zakładce statystyka lokalna) oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie (www.wup.pl w zakładce Statystyka, analizy i badania oraz Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy). Dodatkowo Centrum samodzielnie śledzi sytuację na lokalnym rynku pracy, co nie jest trudną sprawą ze względu na niewielką ilość Zakładów Pracy na terenie powiatu łobeskiego. Doradca zawodowy CIS na bieżąco śledzi ogłoszenia o pracę umieszczone na tablicy PUP oraz na stronach internetowych.”

[Dowód: akta kontroli str. 161]

Zapotrzebowanie na pracowników w kontrolowanym okresie w konkretnych zawodach na terenie powiatu łobeskiego opisano dalej w punkcie 2.7 wystąpienia.

2.6. Przedłużenie uczestnictwa osób w Centrum

W roku 2011 uczestnictwo w CIS przedłużono 33 osobom, w roku 2012- 10 osobom, a w roku 2013 - 1 osobie. Łącznie okres uczestnictwa przedłużono 44 osobom, w tym jednej osobie o pięć miesięcy, 3 osobom o cztery miesiące, dwóm o trzy oraz dwóm osobom o jeden miesiąc, a pozostałym 36 osobom o 6 miesięcy. Średnio okres uczestnictwa w CIS wydłużany był o 5 miesięcy. Analiza przyczyn i powodów podejmowanych decyzji o przedłużeniu uczestnictwa wykazała, że:

- decyzje zapadały na podstawie oceny stanu realizacji przez uczestnika Indywidualnego Programu Zatrudnienia Socjalnego (zwanego dalej „IPZS”),
- na wniosek i po zasięgnięciu opinii oraz uwzględnieniu stanowiska pracownika socjalnego Centrum, co do kontynuacji realizowanego programu,
- po uwzględnieniu innych okoliczności (np. okresy niezdolności do uczestnictwa w zajęciach w związku z chorobą).

Dokumentacja opisująca przyczyny przedłużenia okresu uczestnictwa, tj. wniosek o przedłużenie, opinia (stanowisko) pracownika socjalnego, decyzja Dyrektora CIS o przedłużeniu uczestnictwa, znajdowała się w teczkach uczestników.

[Dowód: akta kontroli str. 162 – 183 i 286 - 307]

2.7. Współpraca Centrum z urzędami pracy w zakresie zatrudnienia absolwentów

Na podstawie informacji udzielonej przez Powiatowy Urząd Pracy w Łobzie (PUP) ustalono, że Centrum utrzymywało stały kontakt z PUP w zakresie dotyczącym lokalnego rynku pracy. PUP Łobez przekazywał informacje dotyczące aktualnych ofert pracy, informacje o możliwościach korzystania z Centralnej Bazy Ofert Pracy jak również Monitoringu Zawodów Deficytowych i Nadwyżkowych. W okresie objętym kontrolą najwięcej ofert pracy w powiecie łobeskim było w zawodach:

- robotnik gospodarczy w 2011 r. – 199, w 2012 r. – 186,
- opiekun w domu pomocy społecznej w 2011 r. – 6, w 2012 r. – 4,
- robotnik budowlany w 2011 r. – 38, w 2012 r. – 25,
- szwaczka w 2011 r. - , w 2012 r. – 6,
- monter instalacji elektrycznych w 2011 r. – 4, w 2012 r. – 60.

[Dowód: akta kontroli str. 185 – 191]

Ponadto w wyjaśnieniach złożonych w tej sprawie Dyrektor Centrum stwierdziła, że: *„CIS nie występował do PUP z wnioskami o skierowanie absolwentów do pracy. Wynikało to głównie z faktu iż jednym z głównych zadań Centrum jest nauka uczestników samodzielnego poruszania się po lokalnym rynku pracy. Absolwenci byli zatrudniani po odbyciu praktyk zawodowych u pracodawców lub korzystali ze wsparcia PUP bez pośrednictwa CIS.”*

[Dowód: akta kontroli str. 161]

2.8. Wybór osób do Centrum, realizacja indywidualnych programów zatrudnienia socjalnego (IPZS) oraz zasadność udzielanych świadczeń

W latach 2011 – 2013 uczestnikami integracji zawodowej i społecznej prowadzonej przez CIS były osoby kierowane przez ośrodki pomocy społecznej gmin powiatu łobeskiego. W roku 2011 skierowano do CIS 34 osoby, w 2012 – 78, a do marca 2013 r. – 21 osób.

Kryteria stosowane przez ośrodki pomocy społecznej w związku ze skierowaniem na reintegrację do CIS były jednakowe dla wszystkich osób i dotyczyły spełnienia przez te osoby wymogów wynikających z zapisów art. 1 ust. 2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, przede wszystkim dotyczyły osób długotrwale bezrobotnych, realizujących program wychodzenia z bezdomności, zwalnianych z zakładów karnych.

Kontrolą szczegółową objęto 20 absolwentów CIS, po 10 osób z lat 2011 i 2012, tj. osoby, które po zakończeniu IPZS usamodzielniały się ekonomicznie. W wyniku badania dokumentacji 20 absolwentów ustalono, że:

- wnioski wszystkich osób skierowanych do CIS zostały zaopiniowane przez pracownika socjalnego OPS; uczestnicy odbyli kurs BHP oraz kontrolne badania lekarskie; w odniesieniu do części uczestników wykonane zostały specjalistyczne badania okulistyczne,

- wszyscy uczestnicy z grupy objętej badaniem odbyli miesięczny okres próbny w CIS, pobierając za ten okres świadczenie integracyjne w wysokości 50% zasiłku dla bezrobotnych,
 - po ukończonym okresie próbnym wszyscy uczestnicy otrzymali pozytywne opinie dyrektora CIS wraz z wnioskami do Kierownika OPS o zakwalifikowanie do uczestnictwa w zajęciach CIS,
 - dla każdego z uczestników opracowany został IPZS, którego realizacja nadzorowana była przez instruktorów nauki zawodu (krawiectwo, rękodzieło, zawody budowlane),
 - wszyscy uczestnicy złożyli wnioski do Dyrektora CIS o przyznanie świadczenia integracyjnego; świadczenie wypłacane było w wysokości równej zasiłkowi dla bezrobotnych z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających z art. 15 ust. 7 i 7a oraz art. 13 ust. 5 ustawy o zatrudnieniu socjalnym,
 - uczestnikom, stosownie do art. 15a ust. 2 przyznane i wypłacone zostały premie motywacyjne 3 uczestnikom w 2011 r. i 2 w 2012 r.,
 - spośród 20 objętych badaniem absolwentów 19 podjęło pracę, a 1 osoba złożyła wniosek do PUP o pożyczkę na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.
- [Dowód: akta kontroli str. 192 - 193]

2.9. Źródła finansowania Centrum

Ogółem przychody CIS w latach 2011 – 2013 zamknęły się w kwotach: 2.474 tys. zł w 2011 r., 2.907 tys. zł w 2012 r. i 2.692 tys. zł w 2013 r.

W latach 2011 – 2013 źródłami finansowania Centrum były:

- dotacje z budżetów gmin: Łobez, Dobra, Resko, Węgorzyno, Radowo Małe, w łącznych kwotach: 221 tys. zł w 2011 r., 231 tys. zł w 2012 r. i 255 tys. zł w 2013 r.,
- środki z Funduszu Pracy przeznaczone na wypłaty świadczeń integracyjnych odpowiednio w kolejnych latach: 639 tys. zł, 640 tys. zł i 767 tys. zł,
- dotacja pochodząca ze środków Unii Europejskiej w kwotach: 1.148 tys. zł w 2011 r., 1.436 tys. zł w 2012 r. i 789 tys. zł w 2013 r.,
- środki pochodzące z działalności własnej odpowiednio 254 tys. zł, 272 tys. zł, 453 tys. zł,
- inne źródła (m.in.. przychody z działalności statutowej, dotacje Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, składki członkowskie, darowizny, odsetki z depozytu) w kwotach odpowiednio: 212 tys. zł w 2011 r., 328 tys. zł w 2012 r. i 428 tys. zł w 2013 r.,

W strukturze przychodów największą pozycję w latach 2011 i 2012 stanowiły środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Społecznego i wynosiły 46,4% całego budżetu CIS w 2011 r. i 49,4% w 2012 r. Środki pochodzące z Funduszu Pracy stanowiły 25,8% budżetu CIS w 2011 r., 22% w 2012 r. i wg planu na 2013 r. 28,5% budżetu. Kwoty uzyskane z działalności własnej stanowiły odpowiednio 10,3 % i 9,4% w latach 2011 i 2012, a zaplanowane na 2013 16,8% budżetu CIS. Udział dotacji z budżetu gmin stanowił 8,9% przychodów w 2011 r., 7,9% w 2012 r. i 9,5% planowane na rok 2013.

[Dowód: akta kontroli str. 194 - 195]

Jak wyjaśniła Dyrektor CIS: *„Pozyskiwane kwoty zaspokajały potrzeby Centrum w zakresie prowadzenia reintegracji społecznej i zawodowej. Nie można jednoznacznie stwierdzić czy zaspokajały je całkowicie, ponieważ podejmowane działania w zakresie reintegracji są uzależnione właśnie od środków finansowych. Pozyskiwanie większych środków umożliwiłoby przede wszystkim finansowanie dojazdów uczestników do miejsc odbywania reintegracji społecznej. Jest to dla uczestników duży koszt, biorąc pod uwagę wysokość świadczenia integracyjnego. Jest też zbyt dużym kosztem dla Centrum aby mogło go ponieść. Dla przykładu bilet*

miesięczny na trasie Łobez – Unimie – odległość 4,5 km – kosztuje 204 zł; przy 80 uczestnikach to miesięczny koszt 16.320 zł, roczny 195.840 zł. W chwili obecnej CIS organizuje i ponosi koszty dojazdu na zajęcia integracji społecznej – wynajęte busy (1 raz w tygodniu). Rozwiązaniem optymalnym byłby zakup biletu miesięcznego dla każdego uczestnika, który tego potrzebuje. Większe środki finansowe to możliwości bardziej urozmaiconych działań w ramach reintegracji społecznej: wyjścia do kina, teatru czy wycieczki dla uczestników i ich rodzin (zalecane zatrudnienie asystenta rodziny). Większość uczestników nigdy w życiu nie korzystała z takiej formy. Pozyskanie większych kwot to również możliwość przeprowadzenia indywidualnych specjalistycznych szkoleń i kursów zawodowych dla uczestników.”

[Dowód: akta kontroli str. 197 - 198]

2.10. Wielkość i struktura wydatków Centrum

Wydatki Centrum w 2011 r. zamknęły się kwotą ogółem 2.355 tys. zł, a w roku 2012 kwotą 2.261 tys. zł. Najwyższe kwoty wydatków poniesione zostały na wynagrodzenia pracowników wraz z pochodnymi i wyniosły: w 2011 r. – 1.021 tys. zł (43,4%) a w 2012 r. 983 tys. zł (43,5%). W kwotach tych zawierały się także wynagrodzenia wynikające z umów cywilnoprawnych zawartych w związku z realizacją zadań ustawowych CIS. Na świadczenia integracyjne wydatkowano odpowiednio 639 tys. zł (27,1%) i 629 tys. zł (27,8%). Pozostałe wydatki związane z zakupem energii, artykułów biurowych, żywności i pomocy naukowych wyniosły 695 tys. zł (29,5%) w 2011 r. i 634 tys. zł (28%) w roku 2012. W związku z realizacją robót publicznych, na ten cel wydatkowano w 2012 r. 11,0 tys. zł, co stanowiło 0,5% wszystkich wydatków.

[Dowód: akta kontroli str. 199]

2.11. Otrzymane i wykorzystane dotacje

W latach 2011 – 2012 CIS otrzymał dotacje w kwotach ogółem 1.484 tys. zł w 2011 r i 1.667 tys. zł w 2012 r., w tym pochodzące z następujących źródeł:

- budżetów gmin powiatu łobeskiego, w roku 2011 w kwocie 221 tys. zł i w roku 2012 w kwocie 231 tys. zł,
- Europejskiego Funduszu Społecznego w kwotach 1.148 tys. zł w 2011 r. i 1.436 tys. zł w 2012 r.,
- Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w wysokości 115 tys. zł w 2011 r.

[Dowód: akta kontroli str. 200]

Wykorzystanie dotacji w roku 2011 zamknęło się kwotą 1.481 tys. zł (99,8%), a w roku 2012 – 1.445 tys. zł (86,7%). Środki dotacji niewykorzystane w 2011 r. w kwocie 3 tys. zł, zwrócone zostały terminowo na rachunek dotującego w dniu 30.12.2011 r. W roku 2012 środki niewykorzystanych dotacji w łącznej kwocie 222 tys. zł zwrócone zostały w obowiązujących terminach na rachunek dotującego, tj. 7.03.2012 r – 1,7 tys. zł, 28.06.2012 r -181,0 tys. zł, 31.12.2012 r – 39,3 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str. 200 – 205]

2.12. Rzetelność sprawozdań CIS

Informacje o realizacji celów i zadań, które były przedmiotem działania Centrum zawarte były w rocznych sprawozdaniach za 2011 i 2012 r. kierowanych do Wojewody Zachodniopomorskiego oraz władz samorządowych gmin powiatu łobeskiego. Przedmiotowe sprawozdania zawierały informacje dotyczące ilości uczestników CIS wg stanu 31 grudnia danego roku, w tym ilość uczestników z poszczególnych gmin, rodzaju utworzonych grup zajęciowych, ilości absolwentów Centrum oraz zakresu prowadzonych zajęć i szkoleń. Zawierały także szczegółowe

rozliczenia uzyskanych przychodów, w tym dotacji. Roczne sprawozdania przedkładane były terminowo, tj. do 31 marca roku następnego po roku sprawozdawczym, a wykazane w nich dane dotyczące poniesionych wydatków były zgodne z zapisami w ewidencji księgowej.

[Dowód: akta kontroli str. 121- 146, 312 – 334]

2.13. Prawidłowość wykorzystania środków z Unii Europejskiej

W latach 2011 – 2013 CIS uzyskał dofinansowanie z budżetu Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na realizację następujących projektów:

- „Zachodniopomorskie Centrum Ekonomii Społecznej w Łobzie” – edycja druga – umowa Nr UDA-POKL.07.02.02-32-016/10-00 o wartości dofinansowania ogółem 1.987,2 tys. zł
- „Razem od nowa – Centrum Integracji Społecznej w Łobzie” – umowa Nr UDA-POKL.07.02.01-32-075/11 o wartości dofinansowania ogółem 2.601,1 tys. zł
- „Kierunek 50 plus” – umowa Nr UDA.POKL.07.02.01-32-060/12-00 o wartości dofinansowania ogółem 696,1 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str.213 - 262]

Szczegółowym badaniem objęto realizację dwóch projektów w ramach Priorytetu VII, działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej:

- poddziałanie 7.2.2. Wsparcie ekonomii społecznej pn. „Zachodniopomorskie Centrum Ekonomii Społecznej w Łobzie – edycja druga”,
- poddziałanie 7.2.1. Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym pn. „Razem od nowa – Centrum Integracji Społecznej w Łobzie”.

[Dowód: akta kontroli str. 213 - 245]

Kontrole obu ww. projektów przeprowadzone przez zespoły kontrolne Instytucji Pośredniczącej - Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie nie wniosły uwag w zakresie prawidłowości ich realizacji.

[Dowód: akta kontroli str. 98 – 119]

2.13.1. Okres realizacji projektu pn. „Zachodniopomorskie Centrum Ekonomii Społecznej w Łobzie – edycja druga” planowany był w terminie od 1 października 2010 r. do 31 maja 2012 r. Celem projektu była poprawa dostępu do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzmocnienie sektora ekonomii społecznej w województwie zachodniopomorskim oraz promocja ekonomii społecznej. Projekt był zgodny z założeniami strategicznego celu Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (PO KL) – zmniejszenie wykluczenia społecznego, a jego realizacja przyczyniła się do wzmocnienia spójności społecznej oraz zmniejszenia obszarów wykluczenia społecznego, przede wszystkim poprzez dostarczenie niezbędnych usług społecznych wspierających dostęp do zatrudnienia osób wykluczonych z rynku pracy. Budżet projektu w wysokości 1.987,2 tys. zł przeznaczony był do wykorzystania w latach 2010 – 2012 z podziałem na zadania:

- zarządzanie i promocja projektu	554,9 tys. zł
- promocja ekonomii społecznej	180,0 tys. zł
- zachodniopomorskie centrum ekonomii społecznej	182,3 tys. zł
- punkt promocji pracy	997,3 tys. zł
- koszty pośrednie	72,7 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str. 366 – 369]

Z tytułu realizacji projektu, CIS przedłożył Instytucji Pośredniczącej (Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie), zgodnie z zawartą umową, wnioski o płatność na łączną kwotę 1.987.212,28 zł.

Kontrolą objęto dokumenty finansowe potwierdzające poniesione wydatki zawarte we wnioskach o płatność nr WNP- POKL.07.02.02-32-016/10-5 i WNP – POKL.07.02-32-016/10-07 na kwotę ogółem 571.139,51 zł, co stanowiło 28,8% całkowitej wartości projektu. Kontrola wykazała, że :

- dokumentacja finansowo-księgową projektu prowadzona była rzetelnie i w sposób umożliwiający jednoznaczne przypisanie wydatkowanych kwot do faktycznie poniesionych wydatków,
- dokumenty potwierdzające poniesione wydatki opisane były przejrzysto i zostały prawidłowo zadekretowane,
- wydatki zostały poniesione w związku z realizowanym projektem, zgodnie z zatwierdzonym budżetem projektu, racjonalnie i efektywnie.

[Dowód: akta kontroli str. 374 - 388]

Pismem z 13.07.2013 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie poinformował Centrum o zakończeniu realizowanego projektu i jego ostatecznym rozliczeniu jednocześnie zobowiązując CIS do przechowywania pełnej dokumentacji projektu do 31.12.2020 r.

[Dowód: akta kontroli str. 389 – 390]

Zrealizowany projekt odpowiadał zapisom uszczegółowienia PO KL, Narodowej Strategii Integracji Społecznej i Planowi Działania dla priorytetu VII – Promocja integracji społecznej – na 2011 r. dla województwa zachodniopomorskiego. Wykonany został w planowanym okresie, zgodnie z harmonogramem realizacji (terminy, cele, zakres), w granicach środków określonych umową i planowanym budżetem.

[Dowód: akta kontroli str. 263 - 273]

2.13.2. Celem głównym projektu „Razem od nowa – Centrum Integracji Społecznej w Łobzie” była aktywizacja zawodowa 90 osób bezrobotnych w tym 56 kobiet i 34 mężczyzn zamieszkałych na terenie gmin Radowo Małe, Dobra i Resko. Celami szczegółowymi projektu były: odbudowanie i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania i pobytu oraz odbudowanie i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na otwartym rynku pracy.

Wynikający z umowy okres realizacji projektu od 1 czerwca 2012 do 31 lipca 2015 r. Realizację ww. projektu rozpoczęto 1 czerwca 2012 r. i przebiega ona zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem.

[Dowód: akta kontroli str. 274 – 285]

Budżet projektu zatwierdzony na kwotę 2.601,1 tys. zł przeznaczony został do wykorzystania w latach 2012 – 2015 z przeznaczeniem na realizację zadań:

- reintegracja społeczna	721,3 tys. zł,
- reintegracja zawodowa	1.366,1 tys. zł,
- zarządzanie projektem	389,8 tys. zł,
- koszty pośrednie	123,9 tys. zł

[Dowód: akta kontroli str. 370 – 373]

Poniesione do czasu kontroli wydatki w wysokości 142.449,50 zł ujęte w dwóch wnioskach o płatność były wydatkami kwalifikowalnymi w rozumieniu zapisów „Wytycznych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach PO KL oraz zasad finansowania PO KL”. Zostały prawidłowo udokumentowane i ujęte w ewidencji księgowej.

[Dowód: akta kontroli str.391 - 406]

2.14. Zlecenie zajęć w ramach reintegracji społecznej i zawodowej

W ramach reintegracji zawodowej w latach 2011 – 2013 CIS zlecił podmiotom zewnętrznym przeprowadzenie następujących szkoleń:

w 2011 r.:

- Ośrodkowi Szkolenia Zawodowego Kierowców LOK Łobez - przeprowadzenie szkolenia dla 13 osób w zakresie „Kierowca – operator wózka widłowego z napędem silnikowym oraz bezpieczną wymianą butli gazowej”- (47 godzin zajęć teoretycznych i 20 godzin praktycznej nauki zawodu) za kwotę ogółem 5.980,00 zł brutto,
- Cechowi Rzemiosł Różnych w Łobzie – przeprowadzenie szkolenia dla 25 osób w zakresie „Minimum sanitarne – dobra praktyka higieniczna” (4 godziny szkolenia teoretycznego) za kwotę ogółem 879,00 zł,
- Stowarzyszeniu Elektryków Polskich Oddział w Koszalinie – przeprowadzenie szkolenia dla 10 osób przygotowujące do egzaminu „Zaświadczenie kwalifikacyjne w zakresie eksploatacji urządzeń elektrycznych do 1 kV” (18 godzin szkolenia dla 10 osób, przeprowadzenie egzaminu, wydanie państwowych zaświadczeń o posiadanych kwalifikacjach) za kwotę ogółem 4.587,77 zł,

w 2013 r.:

- Ośrodkowi szkolenia zawodowego Kierowców LOK w Łobzie – przeprowadzenie szkolenia dla 19 osób w zakresie „Kierowca – operator wózka widłowego z napędem silnikowym oraz bezpieczną wymianą butli gazowej” – (47 godzin zajęć teoretycznych, 20 godzin praktycznej nauki zawodu) za kwotę ogółem 6460,00 zł

[Dowód: akta kontroli str. 147 - 154]

Centrum, organizując szkolenia zasięgało drogą korespondencji elektronicznej (e-mail) informacji o cenach i warunkach proponowanych przez potencjalnych wykonawców szkoleń, wybierając oferty najkorzystniejsze z punktu widzenia organizatora.

[Dowód: akta kontroli str. 206 – 212]

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia:

- realizację przez Centrum zadań określonych w ustawie o zatrudnieniu socjalnym w zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- gospodarne wykorzystanie i rzetelne rozliczenie wykorzystanych publicznych środków na realizację ww. zadań.

Ocena cząstkowa

3. Skuteczność działań Centrum podejmowanych w celu przygotowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do samodzielnego świadczenia pracy na otwartym rynku.

3.1. Uczestnictwo osób w zajęciach Centrum

Opis stanu
faktycznego

W latach 2011 – 2013 CIS realizował po jednej edycji zajęć w roku, przygotowujących osoby zagrożone wykluczeniem społecznym do samodzielnego

świadczenia pracy na otwartym rynku pracy. Liczba osób, które rozpoczęły zajęcia w 2011 r. wynosiła 76 osób w 2011 r., 100 w 2012 r. i 93 w 2013 r. Zajęcia w CIS pozytywnie ukończyło w roku 2011 - 56 osób, w roku 2012 - 61, a w 2013 (do 31 marca) 7 osób, co stanowiło odpowiednio 74%, 61% i 8% osób rozpoczynających zajęcia w edycji danego roku.

[Dowód: akta kontroli str. 308 – 310]

3.2. Formy usamodzielnienia ekonomicznego absolwentów

W okresie objętym kontrolą spośród absolwentów CIS zatrudnienie znalazło łącznie 50 osób bezpośrednio u pracodawcy, bez zatrudnienia wspieranego, w tym 17 w 2011 r., 19 w 2012 r. i 4 w 2013 r. Jedna osoba złożyła wniosek do PUP o pożyczkę na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Z uczestników, którzy ukończyli IPZS jedna osoba nabyła uprawnienia do świadczenia emerytalnego i jedna osoba otrzymała zasiłek stały z ośrodka pomocy społecznej.

[Dowód: akta kontroli str. 311]

3.3. Realizacja wskaźników skuteczności/efektywności działania Centrum

CIS składając do Wojewody Zachodniopomorskiego wniosek o nadanie statusu, zawarł w nim dane dotyczące m.in.:

- planowanej liczby uczestników Centrum - 43 osoby, po dokonanych w 2010 r. zmianach - 61 osób,
- rodzaju i ilości tworzonych grup zawodowych, tj. 9 grup zawodach: krawieckiej (1), rękodzielniczej (1), drogowo-remontowo-porządkowej (7), w tym porządkowania terenów zielonych (3),
- ilości osób, które po ukończeniu zajęć w CIS osiągną usamodzielnienie ekonomiczne – 20 osób,
- przyuczanie do nowych zawodów m.in. utworzenie w perspektywie grupy zawodowej opiekun-asystent osoby niepełnosprawnej,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych uczestników poprzez organizację kursów doszkalających.

[Dowód: akta kontroli str. 17 – 20]

Zakładane we wniosku rodzaje działalności CIS zostały podjęte i kontynuowane. W CIS funkcjonowały: grupy rękodzielnicza (1), krawiecka (1), drogowo-remontowo-porządkowa (7) oraz utworzona w 2012 r. grupa opiekunek osób niepełnosprawnych.

Zatrudnienie u pracodawców znalazło 17 osób w 2011 r., 19 osób w 2012 r. i 4 osoby w 2013 r.

W wyniku przeprowadzonych kursów – operator wózków widłowych oraz monter instalacji elektrycznych do 1 kV, swoje kwalifikacje podniosło w latach 2011 – 2012 łącznie 33 osoby, a w 2013 r. grupa 33 osób rozpoczęła szkolenia zawodowe.

[Dowód: akta kontroli str. 96, 120 – 146]

Uczestnicy CIS nie utworzyli spółdzielni socjalnej, co potwierdził w wyjaśnieniach z-ca dyrektora Centrum - Łukasz Wójcicki, cyt. (...) *od momentu powstania, Centrum informowało uczestników i uczestniczki o możliwościach założenia spółdzielni socjalnej oraz o zasadach jej funkcjonowania. Od roku 2005 w CIS zawiązały się dwie grupy inicjatywne, ale nie udało się im ostatecznie zawiązać spółdzielni. Mimo początkowego entuzjazmu uczestnicy wycofali się z pomysłu na spółdzielnię. Uczestnicy i uczestniczki, którzy chcieliby pracować w ramach spółdzielni socjalnej zawsze mogą liczyć na wsparcie kadry Centrum. Znając realia lokalnego rynku zleceń a także szanując wolę uczestników, świadomość czy chęć prowadzenia*

spółdzielni Centrum może jedynie wspierać osoby zainteresowane tą materią (przeprowadzenie przez wszelkie formalności oraz wsparcie przy funkcjonowaniu).

CIS „Od Nowa” wspierał jedyną istniejącą spółdzielnię socjalną w Powiecie Łobeskim- spółdzielnię „Skwerek”. Zrezygnowaliśmy jako Centrum z pielęgnacji terenów zielonych, aby Panie prowadzące spółdzielnię miały stałe zlecenie. Niestety spółdzielnia ta już zakończyła działalność. Lokalne warunki niestety są bardzo wymagające dla przedsiębiorców, a przecież spółdzielnia socjalna to nic innego jak własna firma.”

[Dowód: akta kontroli str. 407]

3.4. Zaprzestanie realizacji programów IPZS

W latach 2011 – 2013 łącznie 42 uczestników zaprzestało realizacji programu zatrudnienia socjalnego, w tym 20 osób zaprzestało realizacji programu w 2011 r., 19 osób w roku 2012 i 3 osoby w roku 2013. Spośród 42 osób, które zaprzestały uczestnictwa w realizacji programu zatrudnienia socjalnego, 13 osób złożyło oświadczenia o odstąpieniu od realizacji programu z uwagi na fakt znalezienia i podjęcia pracy zawodowej (w tym 1 uczestnik otrzymał skierowanie z PUP do pracy za granicą), z tego 9 uczestników złożyło takie oświadczenia w roku 2011, 3 w roku 2012 i 1 osoba w 2013 r.

[Dowód: akta kontroli str. 335 -339]

29 osób zaprzestało realizacji programu w związku z decyzjami Dyrektora CIS wydanymi na podstawie art. 13 ust. 4 pkt 1 i 2 ustawy o zatrudnieniu socjalnym, tj. w związku z uporczywym naruszeniem przez uczestnika postanowień programu uniemożliwiającym jego dalszą realizację oraz w związku z trwałym opuszczaniem przez uczestnika zajęć w Centrum.

Analiza dokumentacji 9 uczestników, którzy zaprzestali realizacji IPZS wykazała, że:

- w 3 przypadkach rezygnację z uczestnictwa złożyli uczestnicy z uwagi na możliwość podjęcia pracy, w 6 przypadkach powodem zaprzestania uczestnictwa były decyzje Dyrektora CIS o wykluczeniu z zajęć w CIS z uwagi na uporczywe naruszenie dyscypliny i zasad IPZS – w stosunku do 3 uczestników oraz w stosunku do pozostałych 3 osób z uwagi na trwałe opuszczanie zajęć,
- opinie pracownika socjalnego OPS w związku ze skierowaniem danej osoby do CIS sporządzone zostały z uwzględnieniem wywiadu środowiskowego i oceny motywacji do uczestnictwa,
- okres próbny – 1 miesiąc zajęć w CIS – w stosunku do badanej grupy osób oceniony został pozytywnie, co kwalifikowało te osoby do uczestnictwa w Centrum,
- decyzje o wykluczeniu z uczestnictwa w zajęciach CIS zostały doręczone zainteresowanym uczestnikom,

[Dowód: akta kontroli str. 340 – 354]

3.5. Zasadność niezakwalifikowania do Centrum po okresie próbnym

W latach 2011 – 2013 wystąpił jeden przypadek niezakwalifikowania uczestnika do zajęć w CIS, po odbytym jednomiesięcznym okresie próbnym. Sytuacja miała miejsce w roku 2013 r., kiedy w stosunku do jednej z uczestniczek w trakcie zajęć z psychologiem pojawiło się podejrzenie choroby psychicznej. W związku z potwierdzeniem tych podejrzeń, zwrócono się o pomoc specjalistyczną i w skutek tych działań skierowano uczestniczkę na leczenie do szpitala psychiatrycznego. Jak wyjaśniła Dyrektor CIS: „Uczestniczka ma możliwość powrotu do CIS, po ukończeniu leczenia”

[Dowód: akta kontroli str. 356 - 357]

3.6. Monitorowanie trwałości ekonomicznego usamodzielnienia absolwentów

Centrum nie prowadziło w sposób ciągły monitorowania osób, które po ukończeniu zajęć usamodzielnily się ekonomicznie. Jak podała w wyjaśnieniach Dyrektor Centrum : „Ustawa o zatrudnieniu socjalnym nie wskazuje wprost metod i sposobów prowadzenia monitoringu skuteczności działań Centrum. CIS prowadzi monitoring w porozumieniu z Ośrodkami Pomocy Społecznej wszystkich 5 gmin oraz Powiatowym Urzędem Pracy w Łobzie. Ma on charakter cykliczny – roczny. Centrum interesuje się przede wszystkim losami uczestników i uczestniczek nieusamodzielnionych ekonomicznie, bo to im należy pomóc. Osoby raz usamodzielnione ekonomicznie w większości przypadków usamodzielnienie to utrzymują.”

[Dowód: akta kontroli str. 357]

3.7. Pobieranie zasiłku dla bezrobotnych lub świadczeń z opieki społecznej przez absolwentów

Z informacji udzielonej w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit f ustawy o NIK⁶ przez PUP w Łobzie wynikało, że na 20 absolwentów Centrum:

a/ z 10 absolwentów zajęć w 2011 r. - 4 osoby po ukończeniu zajęć zarejestrowały się jako osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku, i tak:

ukończenie zajęć w CIS - 20.07.2011 r., rejestracja w PUP - 22.02.2012 r.,
ukończenie zajęć w CIS – 30.04.2011 r., rejestracja w PUP – 17.01.2012 r.,
ukończenie zajęć w CIS – 30.04.2011 r., rejestracja w PUP – 01.03.2012 r.,
ukończenie zajęć w CIS – 31.08.2011 r., rejestracja w PUP – 06.10.2011 r.

b/ z 10 absolwentów zajęć w 2012 r. – jedna osoba, która ukończyła zajęcia w CIS 31.01.2012 r. zarejestrowała się jako bezrobotna bez prawa do zasiłku w dniu 25.07.2012 r.

[Dowód: akta kontroli str. 358 – 360]

Na podstawie informacji uzyskanych z Ośrodków Pomocy Społecznej w Łobzie, Dobrej, Węgorzynie, Resku i Radowie Małym, ustalono, że:

a/ 11 rodzin absolwentów CIS z lat 2011 – 2012 nie korzystało z pomocy opieki społecznej,

b/ 7 rodzin absolwentów CIS korzystało z zasiłków okresowych , 1 rodzina korzystała z zasiłków celowych i okresowych, a 9 rodzin korzystało z zasiłków na dożywianie dzieci w szkołach.

[Dowód: akta kontroli str. 361 – 365]

3.8. Koszt jednostkowy absolwenta kończącego program i usamodzielnionego ekonomicznie

Wydatki poniesione przez CIS w roku 2011 zamknęły się kwotą 2.355 tys. zł, a w roku 2012 kwotą 2.261 tys. zł.

W przeliczeniu na uczestników pozytywnie kończących zajęcia w CIS, wydatki te wyniosły odpowiednio 42,05 tys. zł na jednego uczestnika w roku 2011 i 37,06 tys. zł w roku 2012. W odniesieniu do liczby uczestników CIS w danym roku, wydatki te kształtowały się na poziomie 30,9 tys. zł na jednego uczestnika w 2011 r. i 22,6 tys. zł w roku 2012.

Wydatki CIS w przeliczeniu na 1 absolwenta CIS usamodzielnionego ekonomicznie wyniosły w 2011 r. – 69,2 tys. zł , a w 2012 r. – 75,3 tys. zł.

[Dowód: akta kontroli str. 199,308 – 310]

⁶ Ustawa z dnia 13 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli - Dz. U. z 2012 r., poz. 82 j.t.

Jak wyjaśniła Dyrektor Centrum: „(...) koszty ponoszone na uczestnika czy uczestniczkę CIS wynikają przede wszystkim z przepisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Centrum zobowiązane jest do zapewnienia uczestnikom badań lekarskich (wstępnych oraz specjalistycznych jeżeli są wymagane), szkolenia BHP, ubrania roboczego (letniego i zimowego), ubezpieczenia i posiłku. Bezpośrednio z uczestnikami pracują instruktorzy praktycznej nauki zawodu oraz specjaliści reintegracji społecznej co również stanowi duży koszt. Zgodnie z ustawą jeden instruktor pracuje z 5 uczestnikami, co wymusza na Centrum zatrudnienie odpowiedniej liczby instruktorów. Pion administracji również ma bezpośredni kontakt z uczestnikami chociażby ze względu na udzielanie informacji o warunkach uczestnictwa, naliczanie i wypłacanie im świadczeń integracyjnych, wydawania zaświadczeń o dochodach czy kierowanie na badania lekarskie. Centrum może funkcjonować jedynie w oparciu o ustawę o zatrudnieniu socjalnym, a ona bezpośrednio wskazuje personel reintegracji społecznej i zawodowej jako podstawę jego funkcjonowania. Mimo, że koszt jest wykazywany jako koszt osobowy właściwie jest kosztem uczestników, bo to jest kadra która bezpośrednio z nimi pracuje. (...) Z przykrością stwierdzamy również iż wszelkie sprawozdania sporządzane przez Centrum dotyczą twardych efektów jego pracy- liczb i wskaźników. Tymczasem to właśnie od powodzenia procesu reintegracji społecznej czyli odbudowania tych miękkich umiejętności- głównie pełnienia funkcji ojca, matki czy współmałżonka oraz obywatela warunkuje dalsze powodzenie w życiu zawodowym. Dzięki wsparciu środków z Europejskiego Funduszu Społecznego CIS ma możliwość zatrudnienia doświadczonych specjalistów takich jak: psycholog, terapeuta, pedagog, doradczyni rodzinna i społeczna oraz doradca zawodowy. To właśnie kompetencja tych osób warunkuje powodzenie reintegracji społecznej. Zatrudnienie specjalistów jest również wysokim kosztem, ale bez kompetentnej kadry nie ma szans na efekty, które obserwujemy u uczestników: podniesienie samooceny, wyrwanie z marazmu, zmniejszenie zachowań patologicznych, a przede wszystkim uwierzenie we własne możliwości i przystosowanie się do nowych warunków panujących na lokalnym rynku pracy. To dzięki zajęciom z reintegracji społecznej uczestnicy wiedzą, że pracy należy szukać bo skończyły się czasy gdy każdy pracował w miejscu swojego zamieszkania. To właśnie te zajęcia pomagają przełamać uczestnikom i uczestniczkom „barierę” mobilności. Już nie boją się dojazdów do pracy. Przyjmują to za normę.(...) W historii Centrum 23 dzieci powróciło do rodzin biologicznych (15 z rodzin zastępczych a 8 z placówek). Jako pracownicy cieszymy się ogromnie, że nasi uczestnicy zostali na tyle wzmocnieni udziałem w zajęciach, że sąd zaufał i pozwolił na powrót dzieci do domu. Sukces, którego nie można przełożyć na liczby i wskaźniki ani koszty. Jedynie na potrzeby właśnie sprawozdań przeliczyliśmy iż miesięczny koszt utrzymania jednego dziecka w rodzinie zawodowej wynosi 3200 zł, niezawodowej 1200 zł, spokrewnionej 880 zł a koszt pobytu w placówce opiekuńczo-wychowawczej 3420,23 zł. Oszczędność dla budżetu państwa ogromna, ale wymiar społeczny jeszcze większy. Jako zespół Centrum wierzymy, że CIS jest szansą dla ludzi na zmianę swojego życia. Miałby jeszcze większe szanse powodzenia gdyby warunki lokalnego rynku pracy stwarzały im większe możliwości podjęcia pracy zarobkowej.(...) Chciałabym podkreślić fakt iż nikt nikogo nie przymusza do prowadzenia Centrum Integracji Społecznej. Jest ustawa, która określa standardy, ale nie idą za tym pieniądze. To my- ludzie związani z integracją i pomocą społeczną- walczyliśmy o środki na CIS, a przecież nie są one dla nas tylko dla naszych podopiecznych. Gminy Powiatu Łobeskiego dofinansowują uczestnika w kwocie 340 zł/miesiąc - przy z góry określonej liczbie uczestników (nie więcej niż 11 w największej z gmin). Chyba nikt nie ma wątpliwości, że za takie kwoty absolutnie nie można spełnić standardów wynikających z ustawy o zatrudnieniu

socjalnym. Stowarzyszenie „Współistnienie” wierzy w ideę zatrudnienia socjalnego, dlatego zabiega o dodatkowe środki z Unii Europejskiej, żeby móc realizować ustawę o zatrudnieniu socjalnym. Usamodzielnienie ekonomiczne uczestników Centrum jest ważne, ale jeszcze ważniejsze jest odbudowanie i nauczenie ich pełnienia ról społecznych, bo to one warunkują trwałość usamodzielnienia ekonomicznego. Hasło Europejskiego Funduszu Społecznego- Człowiek najlepsza inwestycja- doskonale wpisuje się w ideę Centrum Integracji Społecznej.”

[Dowód: akta kontroli str. 408 - 410]

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia skuteczność działań podejmowanych przez Centrum w celu przygotowania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym do samodzielnego świadczenia pracy na otwarty rynku.

IV. Uwagi i wnioski.

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla Dyrektora Centrum, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Szczecin, dnia 15 maja 2013 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Kontroler
Ewa Róg
Główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor

.....

.....